NN 110/2021 (13.10.2021.), Zakon o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja

HRVATSKI SABOR

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O SJEMENU, SADNOM MATERIJALU I PRIZNAVANJU SORTI POLJOPRIVREDNOG BILJA

Proglašavam Zakon o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 1. listopada 2021.

Klasa: 011-01/21-01/59
Urbroj: 71-10-01/1-21-2
Zagreb, 6. listopada 2021.

Predsjednik
Republike Hrvatske
Zoran Milanović, v. r.

ZAKON

O SJEMENU, SADNOM MATERIJALU I PRIZNAVANJU SORTI POLJOPRIVREDNOG BILJA

GLAVA I.
UVODNE ODREDBE

Predmet Zakona

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuje proizvodnja, stavljanje na tržište i uvoz poljoprivrednoga reprodukcijskog materijala određenih skupina bilja, proizvodnja sjemena s poljoprivrednog gospodarstva, priznavanje sorti poljoprivrednog bilja, upis sorti poljoprivrednog bilja u sortne liste, održavanje sorti poljoprivrednog bilja, nadležnost pojedinih tijela u poslovima iz ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona, inspekcijski nadzor, kao i druga pitanja od značenja za provedbu jedinstvenog sustava poljoprivrednog sjemenarstva i rasadničarstva.

(2) Na proizvodnju, stavljanje na tržište i uvoz genetski modificiranoga poljoprivrednoga reprodukcijskog materijala primjenjuju se i odredbe propisa kojima se uređuje postupanje s genetski modificiranim organizmima.

(3) Određene skupine bilja iz stavka 1. ovoga članka su: žitarice, krmno bilje, repe, povrtne vrste, krumpir, uljarice i predivo bilje, loze, voćne vrste i ukrasno bilje.

(4) Odredbe ovoga Zakona ne primjenjuju se na:

– poljoprivredni reprodukcijski materijal namijenjen izvozu u treće zemlje

– poljoprivredni reprodukcijski materijal koji je proizveden u državi članici Europske unije i stavlja se na tržište Republike Hrvatske, a ne pripada skupinama bilja iz stavka 3. ovoga članka.

(5) Čelnik tijela državne uprave nadležan za poslove poljoprivrede (u daljnjem tekstu: ministar) propisuje pravilnikom vrste bilja iz stavka 3. ovoga članka na koje se primjenjuju odredbe ovoga Zakona, uz prethodnu suglasnost čelnika tijela državne uprave nadležnog za poslove zaštite prirode.

Veza s propisima Europske unije

Članak 2.

Ovim se Zakonom u pravni poredak Republike Hrvatske prenose sljedeće direktive Europske unije:

– Direktiva Vijeća 66/401/EEZ od 14. lipnja 1966. o stavljanju na tržište sjemena krmnog bilja (SL L 125, 11. 7. 1966.)

– Direktiva Vijeća 66/402/EEZ od 14. lipnja 1966. o stavljanju na tržište sjemena žitarica (SL L 125, 14. 6. 1966.)

– Direktiva Vijeća 68/193/EEZ od 9. travnja 1968. o stavljanju na tržište materijala za vegetativno umnažanje vinove loze (SL L 93, 17. 4. 1968.)

– Direktiva Vijeća 98/56/EZ od 20. srpnja 1998. o stavljanju poljoprivrednog reprodukcijskog materijala ukrasnog bilja na tržište (SL L 226, 13. 8. 1998.)

– Direktiva Vijeća 2002/53/EZ o zajedničkom katalogu sorata poljoprivrednih biljnih vrsta (SL L 193, 20. 7. 2002.)

– Direktiva Vijeća 2002/55/EZ od 13. lipnja 2002. o stavljanju na tržište sjemena povrća (SL L 193, 20. 7. 2002.)

– Direktiva Vijeća 2002/56/EZ od 13. lipnja 2002. o stavljanju na tržište sjemenskog krumpira (SL L 193, 20. 7. 2002.)

– Direktiva Vijeća 2002/57/EZ od 13. lipnja 2002. o stavljanju na tržište sjemena uljarica i predivog bilja (SL L 193, 20. 7. 2002.)

– Direktiva Vijeća 2008/72/EZ od 15. srpnja 2008. o stavljanju na tržište reprodukcijskog sadnog materijala povrća, osim sjemena (SL L 205, 1. 8. 2008.)

– Direktiva Vijeća 2008/90/EZ od 29. rujna 2008. o stavljanju na tržište reprodukcijskog sadnog materijala i sadnica namijenjenih proizvodnji voća (SL L 267, 8. 10. 2008.)

– Direktiva Vijeća 98/95/EZ od 14. prosinca 1998. o izmjeni direktiva 66/400/EEZ, 66/401/EEZ, 66/402/EEZ, 66/403/EEZ, 69/208/EEZ, 70/457/EEZ i 70/458/EEZ o stavljanju na tržište sjemena repa, sjemena krmnog bilja, sjemena žitarica, sjemenskog krumpira, sjemena uljarica i predivog bilja i sjemena povrća te o Zajedničkoj sortnoj listi poljoprivrednog bilja, u vezi s konsolidacijom unutarnjeg tržišta, genetski modificiranih biljnih vrsta i biljnih genetskih resursa (SL L 25, 1. 2. 1999.)

– Provedbena direktiva Komisije 2014/98/EU od 15. listopada 2014. o provedbi Direktive Vijeća 2008/90/EZ u pogledu posebnih zahtjeva za rod i vrstu sadnica navedenih u njezinu Prilogu I., posebnih zahtjeva koje moraju ispuniti dobavljači i detaljnih pravila o službenim inspekcijskim pregledima (SL L 298, 16. 10. 2014.)

– Direktiva Vijeća 2004/117/EZ od 22. prosinca 2004. o izmjeni Direktive 66/401/EEZ, Direktive 66/402/EEZ, Direktive 2002/54/EZ, Direktive 2002/55/EZ i Direktive 2002/57/EZ u pogledu ispitivanja koja se provode pod službenim nadzorom i jednakovrijednosti sjemena proizvedenog u trećim zemljama (SL L 14, 18. 1. 2005.)

– Direktiva Vijeća 2002/11/EZ od 14. veljače 2002. o izmjeni Direktive 68/193/EEZ o stavljanju na tržište materijala za vegetativno umnažanje vinove loze i o stavljanju izvan snage Direktive 74/649/EEZ (SL L 53, 23. 2. 2002.).

Pojmovnik

Članak 3.

U smislu ovoga Zakona pojedini pojmovi imaju sljedeća značenja:

1. *poljoprivredni reprodukcijski materijal* je sjeme i sadni materijal koji se koriste radi proizvodnje poljoprivrednog bilja

2. *sjeme* jesu generativni i vegetativni dijelovi poljoprivrednog bilja koji služe za umnažanje i proizvodnju poljoprivrednog bilja

3. *sjeme s poljoprivrednog gospodarstva* je sjeme sorata poljoprivrednog bilja proizvedeno i namijenjeno za sjetvu isključivo na vlastitom poljoprivrednom gospodarstvu koje je zabranjeno stavljati na tržište

4. *sadni materijal* obuhvaća reprodukcijski sadni materijal, voćne sadnice, lozne cjepove, presadnice voća, presadnice povrća i reprodukcijski materijal ukrasnog bilja osim šumskoga sadnog materijala

5. *reprodukcijski sadni materijal* je sjeme za proizvodnju podloga, dijelovi biljaka i biljni materijal koji je namijenjen za proizvodnju sadnica, presadnica i loznih cjepova

6. *sadnica* je biljka nastala iz vegetativnih dijelova matične biljke, namijenjena sadnji ili presađivanju nakon stavljanja na tržište, osim izdanaka šljive i višnje

7. *presadnice povrća* su cijele biljke i nacijepljeni dijelovi kod cijepljenih biljaka, namijenjene sadnji za proizvodnju povrća

8. *reprodukcijski materijal ukrasnog bilja* je biljni materijal namijenjen za umnažanje ili proizvodnju ukrasnog bilja namijenjenog daljnjem stavljanju na tržište

9. *sorta* je skupina biljaka unutar najniže botaničke sistematske jedinice koja se odlikuje izražajnošću svojstava određenoga genotipa ili kombinacije genotipova, razlikovanjem od bilo koje druge skupine biljaka prema barem jednom od navedenih svojstava, te kao cjelina ostaje nepromijenjena nakon umnažanja

10. *genetski modificirana sorta* je sorta nastala genetskom modifikacijom u skladu s odredbama propisa kojima se uređuje postupanje s genetski modificiranim organizmima

11. *klon* je potomstvo vegetativno umnožene pojedinačne biljke određene sorte nastalo klonskom selekcijom

12. *kategorija* je određen stupanj kvalitete poljoprivrednoga reprodukcijskog materijala

13. *partija* je određena količina ili broj jedinki poljoprivrednoga reprodukcijskog materijala koja se prepoznaje po ujednačenosti sastava i po podrijetlu

14. *sjemenska mješavina* je mješavina sjemena različitih vrsta i sorti

15. *sitna pakiranja* su pakiranja sjemena određenih vrsta bilja određene maksimalne težine

16. *oplemenjivač sorte* (u daljnjem tekstu: oplemenjivač) je fizička ili pravna osoba koja je kroz oplemenjivački proces stvorila novu sortu

17. *oplemenjivačko pravo* je pravo koje proizlazi iz zakona kojim se uređuje područje zaštite biljnih sorti

18. *dobavljač* je pravna osoba ili fizička osoba koja se bavi jednom od sljedećih djelatnosti: održavanje, proizvodnja, dorada, stavljanje na tržište i uvoz poljoprivrednoga reprodukcijskog materijala

19. *održivač sorte* je pravna ili fizička osoba koja održava sortu

20. *održavanje sorte* je sustavni postupak u skladu s prihvaćenom praksom za održavanje ujednačenosti i postojanosti sorte

21. *uzorkivač sjemena* je fizička osoba ovlaštena za uzorkovanje sjemena

22. *ovlašteni laboratorij za kontrolu kvalitete poljoprivrednog reprodukcijskog materijala* (u daljnjem tekstu: laboratorij) je pravna osoba ili organizacijska jedinica (cjelina) unutar pravne osobe koja je ovlaštena od strane ministarstva nadležnog za poljoprivredu (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) za obavljanje poslova analize kvalitete poljoprivrednog reprodukcijskog materijala i izdavanje Izvješća o kvaliteti sjemena poljoprivrednog bilja (u daljnjem tekstu: Izvješće o kvaliteti sjemena)

23. *referentni laboratorij za kontrolu kvalitete poljoprivrednog reprodukcijskog materijala* (u daljnjem tekstu: referentni laboratorij) je pravna osoba ili organizacijska jedinica (cjelina) unutar pravne osobe koja je ovlaštena od strane Ministarstva kao referentna organizacija ili jedinica za kontrolu kvalitete poljoprivrednog reprodukcijskog materijala, za provedbu obuke i nadzora rada uzorkivača, za provedbu obuke analitičara i nadzora rada laboratorija te drugih zadaća propisanih za referentni laboratorij

24. *stavljanje na tržište* je prodaja, držanje radi prodaje, ponuda za prodaju i svako raspolaganje, opskrba ili prijenos poljoprivrednog reprodukcijskog materijala na treće osobe radi komercijalnog korištenja uz naknadu ili bez nje, osim isporuke nadležnim tijelima za ispitivanje i kontrolu te dobavljačima na doradu, ako dobavljači koji dorađuju poljoprivredni reprodukcijski materijal ne steknu pravo vlasništva nad isporučenim materijalom

25. *stavljanje na tržište* ne predstavlja trgovina koja je namijenjena komercijalnom iskorištavanju sorte, poput isporuke nadležnim tijelima za ispitivanje, isporuka sjemena davateljima usluge dorade uz uvjet da davatelj ne stječe pravno vlasništva, kao ni isporuka sjemena davateljima usluga pod određenim uvjetima za proizvodnju određenih poljoprivrednih sirovina namijenjenih industriji ili umnažanje sjemena u tu svrhu ako davatelj usluga ne stječe pravo vlasništva

26. *uvoz* je svako unošenje poljoprivrednog reprodukcijskog materijala na carinsko područje Europske unije iz trećih zemalja

27. *unos* je premještanje poljoprivrednog reprodukcijskog materijala iz zemalja članica Europske unije

28. *certifikacija* je postupak potvrđivanja poljoprivrednoga reprodukcijskog materijala kroz provođenje službenog nadzora i izdavanje certifikata o sjemenu odnosno certifikata o sadnom materijalu

29. *banka biljnih gena* je mjesto čuvanja, opisivanja, sakupljanja, uporabe i održavanja biljnih genetskih izvora za hranu i poljoprivredu

30. *biljni genetski izvor* je svaki biljni ili genetski materijal koji ima aktualnu ili potencijalnu vrijednost za hranu ili drugu uporabu u poljoprivredi

31. *treće zemlje* su sve zemlje koje nisu članice Europske unije

32. *postupak utvrđivanja različitosti, ujednačenosti i postojanosti novih biljnih sorti* (u daljnjem tekstu: DUS) je postupak u svrhu stjecanja oplemenjivačkog prava i priznavanja sorti poljoprivrednog bilja

33. *službeni nadzor* je postupak kontrole poljoprivrednoga reprodukcijskog materijala koji provodi Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu (u daljnjem tekstu: Agencija)

34. *postkontrola* je skup postupaka i tehnika koje omogućavaju kontrolu kvalitete poljoprivrednog reprodukcijskog materijala

35. *Zajednički katalog sorata Europske unije* je Zajednički katalog sorata poljoprivrednih biljnih vrsta i Zajednički katalog sorata povrtnih vrsta koji se objavljuje u Službenom listu Europske unije

36. *neprofesionalni krajnji korisnik* je fizička osoba koja nije profesionalno uključena u proizvodnju ili prodaju poljoprivrednog reprodukcijskog materijala

37. *Lista sorata Organizacije za ekonomsku/gospodarsku suradnju i razvoj* (u daljnjem tekstu: OECD lista sorata) je službeni popis sorti prihvaćen za certificiranje na temelju obavijesti dobivenih od nacionalnih imenovanih tijela u skladu s pravilima OECD sheme za sjeme

38. *službene mjere* su one mjere koje poduzimaju nadležna tijela iz članka 4. ovoga Zakona

39. *nadležno službeno tijelo* su tijela iz članka 4. ovoga Zakona

40. *ekološki heterogeni poljoprivredni reprodukcijski materijal* je poljoprivredni reprodukcijski materijal kako je definiran člankom 3. stavcima 17. i 18. Uredbe (EU) 2018/848 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007 (u daljnjem tekstu: Uredba 2018/848)

41. *ekološka sorta* je sorta kako je definirana člankom 3. stavkom 19. Uredbe 2018/848

42. *službena izjava* je svaki akt koji donosi nadležno tijelo iz članka 4. ovoga Zakona.

GLAVA II.
NADLEŽNA I SAVJETODAVNA TIJELA

Nadležna tijela

Članak 4.

Nadležna tijela za provedbu odredbi ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona su Ministarstvo, Agencija i tijelo državne uprave nadležno za poljoprivrednu i fitosanitarnu inspekciju (u daljnjem tekstu: Državni inspektorat).

Ministarstvo

Članak 5.

Za provedbu ovoga Zakona Ministarstvo obavlja sljedeće poslove i zadaće:

– priprema nacrte propisa iz područja sjemenarstva i rasadničarstva

– uspostavlja i vodi Upisnik ovlaštenih i referentnih laboratorija za kontrolu kvalitete poljoprivrednog reprodukcijskog materijala (u daljnjem tekstu: Upisnik laboratorija)

– surađuje s drugim službama, državnim tijelima i organizacijama iz područja sjemenarstva i rasadničarstva u zemlji i inozemstvu

– obavlja poslove koji se odnose na sudjelovanje Republike Hrvatske u međunarodnim tijelima i organizacijama iz područja sjemenarstva i rasadničarstva

– predlaže Vladi Republike Hrvatske programe i strategije nužne za unapređenje sjemenarstva i rasadničarstva

– osigurava potrebnu pomoć stručnjacima Europske komisije i drugih država članica Europske unije koji obavljaju provjeru osigurava li se jedinstvena primjena proizvodnje i stavljanja na tržište poljoprivrednog reprodukcijskog materijala

– u okviru svoje nadležnosti donosi rješenja i

– rješava žalbe izjavljene protiv rješenja Agencije.

Agencija

Članak 6.

(1) Za provedbu ovoga Zakona Agencija obavlja sljedeće poslove:

– priznavanje sorti

– certifikaciju sjemena i sadnog materijala kroz postupak službenog nadzora nad proizvodnjom, doradom, pakiranjem, plombiranjem i označavanjem sjemena i sadnog materijala

– ispitivanje kvalitete poljoprivrednog reprodukcijskog materijala

– nadzor nad radom dobavljača iz članka 3. točke 18. ovoga Zakona

– provjeravanje vođenja evidencije za provedbu dorade na poljoprivrednom gospodarstvu iz članka 17. stavka 2. ovoga Zakona

– postkontrolu poljoprivrednog reprodukcijskog materijala

– uspostavu i vođenje upisnika iz članka 10. ovoga Zakona

– odobravanje dobavljaču obavljanja nadzora

– očuvanje biljnih genetskih izvora poljoprivrednog bilja

– upis i vođenje sortnih lista

– obuku analitičara i nadzor nad radom laboratorija za kontrolu kvalitete poljoprivrednog reprodukcijskog materijala

– obuku uzorkivača i nadzor nad radom uzorkivača sjemena

– provjeravanje ispunjavanja uvjeta za istovjetnost proizvodnje poljoprivrednog reprodukcijskog materijala.

(2) Agencija poslove upisa i vođenja upisnika iz stavka 1. podstavka 7. ovoga članka obavlja kao javnu ovlast.

(3) Radi praćenja učinkovitosti i stanja u sjemenarstvu i rasadničarstvu, Agencija je dužna nakon završetka vegetacijske sezone pojedinih skupina bilja dostavljati Ministarstvu izvješća o obavljanju svih poslova iz svoje nadležnosti.

Savjetodavna tijela

Članak 7.

(1) Za praćenje poljoprivrednog sjemenarstva, rasadničarstva i priznavanja sorti, za davanje službenih mišljenja i prijedloga u području koje se uređuje ovim Zakonom ministar odlukom osniva:

1. Povjerenstvo za priznavanje sorti krmnog bilja, žitarica, repa, povrća, krumpira, uljarica i predivog bilja

2. Povjerenstvo za priznavanje sorti voćnih vrsta i vinove loze

3. Povjerenstvo za biljne genetske izvore.

(2) Povjerenstva iz stavka 1. ovoga članka donose poslovnik o radu.

Stručni programi

Članak 8.

(1) Ministarstvo priprema stručne programe radi unaprjeđenja sektora sjemenarstva i rasadničarstva.

(2) Programe iz stavka 1. ovoga članka odlukom donosi Vlada Republike Hrvatske.

(3) Programi iz stavka 1. ovoga članka moraju sadržavati ciljeve, mjere, korisnike i razdoblje provedbe, a financiraju se sredstvima državnog proračuna Republike Hrvatske.

(4) Programi iz stavka 1. ovoga članka moraju biti u skladu s ovim Zakonom i propisima Europske unije o proglašenju određenih kategorija potpora u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

(5) Provoditelj programa s Ministarstvom sklapa ugovor o pravima i obvezama u provedbi programa iz stavka 1. ovoga članka.

(6) Provedbu programa iz stavka 1. ovoga članka propisuje ministar pravilnikom.

GLAVA III.
BILJNI GENETSKI IZVORI

Nacionalni program očuvanja i održive uporabe biljnih genetskih izvora

Članak 9.

(1) Aktivnosti vezane uz biljne genetske izvore koje imaju stvarnu ili potencijalnu vrijednost za hranu ili poljoprivredu, kao i sudionici koji provode te aktivnosti određeni su Nacionalnim programom očuvanja i održive uporabe biljnih genetskih izvora za hranu i poljoprivredu (u daljnjem tekstu: Nacionalni program).

(2) Nacionalni program iz stavka 1. ovoga članka odlukom donosi Vlada Republike Hrvatske.

(3) Nacionalni program iz stavka 1. ovoga članka financira se sredstvima iz državnog proračuna Republike Hrvatske i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj.

(4) Financijska sredstva iz stavka 3. ovoga članka doznačuju se korisnicima koji sudjeluju u provođenju aktivnosti Nacionalnog programa, a u skladu s Godišnjim planom aktivnosti i odlukom ministra o raspodjeli sredstava iz državnog proračuna Republike Hrvatske za svaku godinu Nacionalnog programa.

(5) Način provedbe ekozemljopisnog pregleda i prikupljanja, održavanja i regeneracije, opisa i procjene svojstava, dokumentiranja, kao i održive uporabe biljnih genetskih izvora za hranu i poljoprivredu te način provedbe Nacionalnog programa propisuje ministar pravilnikom.